

KIRŞEHİR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜNDE İNCELENEN ÖĞRENCİLERİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE NİTELİKLERİ

Cengiz ŞAHİN

*Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, Kırşehir/TÜRKİYE*

Gazenfer PEHLİVAN

Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü, Kırşehir/TÜRKİYE

Geliş Tarihi: 11.08.2006

Yayına Kabul Tarihi: 20.09.2006

ÖZET

Bu araştırmada, Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü (Kırşehir RAM) bünyesinde gerçekleştirilen zeka testleri sonuçlarının öğrencilerin cinsiyetleri, anne-baba eğitim durumları, anne-baba mesleği, anne-babanın akrabalık durumu, yerleşim yerleri açısından nitelikleri araştırılmıştır. Araştırma kapsamına 2000-2005 yılları arasında Kırşehir RAM'a müracaat eden 623 öğrenci alınmıştır. Öğrencilerin zekâ düzeyleri ve aile bilgileri Özel Eğitim Hizmetleri "Vaka Kayıt Dosyası" ve "Öğrenci Kişisel Dosyaları"ndan elde edilmiştir. Bu dosyalardaki bilgiler incelendiğinde öğrencilerin zeka düzeylerinin ölçülmesinde Stanford-Binet ve WISC-R zeka ölçeklerinin uygulandığı görülmüştür. Verilerin değerlendirilmesi SPSS paket programı ile yapılmıştır. Tüm değişkenlerin istatistiksel analizinde yüzdeler ve frekanslar kullanılmıştır. Araştırmada, anne-babanın eğitim düzeyi düşüğe çocukların zekâ düzeylerinde de bir düşüş olduğu, akraba evliliği sonucunda doğan bireylerin zihinsel engelli olarak doğma ihtimallerinin yüksek olduğu, ancak yaşanan yerleşim yerinin, çocukların zihinsel engelli olmasına etkisinin anlamlı bir düzeyde farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik, rehberlik ve araştırma merkezi, özel eğitim, zeka, öğrenci.

THE QUALITIES ACCORDING TO THE ASSORTED VARIABLES OF THE STUDENTS THAT ARE EXAMINED AT PRIVATE TRAINING DEPARTMENT OF KIRSEHIR GUIDANCE AND RESEARCH CENTER

ABSTARCT

This study is carried out at Private Training Department of Kirsehir Guidance and Research Center and the examined students' intelligence test results are researched according to the qualities of the individuals' sex, parents' training level, parents' profession, parents' relationship situation and their settlement environ. 623 individuals that applied o Kirsehir Guidance and Research Center between the years of 2000-2005 have been included into this study. Students' intelligence level and their family information have been gathered from Private Education Service "Incident Report File" and "Personal Student File". When both of these files were examined, it was seen that Stanford-Binet and WISC-R intelligence scales were used to measure the students' intelligence level. The evaluations of data have been made by SPSS packet programme. Percentages and frequencies have been used at statistical analysis of all variables. In this study, it has been seen that as the parents' training level decrease, children's intelligence level decrease too, the possibility of being burned mental disabled is very high from the parents whom are relationships, but the settlement environ doesn't effect a meaningful result for the children being mental disables.

Key Words: Guidance, guidance research center, private training, intelligence, student.

1. GİRİŞ

Engelli bireylerin varlığı insanlık tarihi kadar eskidir. Ancak, eğitimleri pek o kadar da eski değildir. Eğitimlerinin geç başlaması ve çeşitli evrelerden geçişi normal bireylerin engellilere karşı tutumundan kaynaklandığı söylenebilir. Normal bireylerin tutumu da bilim, teknoloji ve uygarlığın gelişimi ile değişiklik göstermektedir.

Bir dönem engellileri öldürme, ölüme terk etme yoluyla engellilerden kurtulma çareleri aranmıştır. Bu, çoğunlukla onların geçim ve korunma yönünden normal bireyler için yük olduğu şikâyetinden kaynaklanıyordu. Hıristiyanlık, İslamiyet gibi büyük dinler, bilimdeki gelişmeler normal bireylerin engellilere karşı tutumunu değiştirmiş, onların da insan olduğu, insanca yaşama haklarının olduğu, olması gerektiği görüşünü yaygınlaştırmıştır. Bu görüş onlara eğitim hizmetlerinin verilmesini getirmiştir (Özsoy, Özyürek, Eripek, 1998)

Ülkemizde engellilere yönelik özel eğitimin başlaması, yaygınlaşması ve gelişmesi engel gruplarına göre değişiklik göstermektedir. Bu gelişmelere tarihsel süreç içinde bakacak olursak, Cumhuriyetten önce Osmanlı Devleti dönemindeki “Enderun” üstün yeteneklilerin eğitiminde dünyadaki ilk sistemli eğitim örneğini oluşturmaktadır.

(Sumption, 1960; Hildreth, 1966; Kirk, 1972. Akt.:Ataman, 1997; Kargın, 2003).

Enderun uygulaması dışında özel eğitim tarihçesi açısından yine Osmanlı Devleti döneminde 1889 yılında İstanbul’da Ticaret Mektebi bünyesinde işitme ve görme engelliler sınıfları açılmıştır. Bu sınıflar daha sonra ayrı bir okul olarak işitme ve görme engellilere 1912 yılına kadar 30 yıl süreyle eğitim vermiştir. 1921 yılında Kurtuluş Savaşı döneminde İzmir’de “Özel İzmir Sağırılar ve Körler Müessesesi” adıyla bir okulun açıldığı, daha sonra bu okulun Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı olarak 1950 yılına kadar hizmet verdiği bilinmektedir (Akçamate ve Kaner, 1999).

Cumhuriyet döneminde özel eğitim alanı açısından en çarpıcı ve önemli gelişmelerin 1950’li yıllardan başlayarak oluştuğunu görmekteyiz. Bu dönemin en çarpıcı gelişmelerinden birisi özel eğitim hizmetlerinin planlanması ve yürütülmesi işinin Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı’ndan Millî Eğitim Bakanlığına devredilmesidir. Özel eğitim hizmetlerinin bir bakanlıktan diğerine devredilmesi, konunun bir sağlık sorunu olmaktan daha çok bir eğitim konusu olarak ele alınmasını göstermesi açısından önemlidir. Böylece özel eğitim hizmetleri 1950 yılından başlayarak 1980 yılına kadar İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde bir şube müdürlüğü tarafından

yürütülmüştür (Akçamete ve Kaner, 1999; Kargın, 2003).

Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde 1952 yılında kurulan Özel Eğitim Şubesi, bu dönemin özel eğitim alanına personel yetiştirmede ilk sistemli çabası olarak karşımıza çıkmaktadır (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987). 1955 yılında kapatılan Özel Eğitim Şubesi'nin yerine aynı yıl yine Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde Ölçme Değerlendirme Laboratuvar'ı ile daha sonra Test ve Araştırma Bürosu açılmıştır (Akçamete ve Kaner, 1999; Kargın, 2003).

1955 yılına ilişkin mevcut kayıtlarda dikkati çeken bir diğer gelişme ise, şu anda tüm illerimizde bulunan ve özel eğitim hizmetlerinin bütünlük içinde yürütülmesinde önemli görevleri üstlenen "Rehberlik ve Araştırma Merkezleri"nin temelini oluşturan "Psikolojik Servis Merkezi" nin kurulmuş olmasıdır (Özsoy, 1990; Yeşilyaprak, 2002).

1955 yılında yaşanan bir başka gelişme ise, Ankara'da Yeni Turan ve Hıdırlıktepe ilkokullarında zihin engelliler için açılan özel sınıfların, daha sonraki yıllarda "alt özel sınıf" uygulamasına dönüşmesi ve bu durumun günümüze kadar gelen uygulamanın ilk örneklerini oluşturmasıdır (Özsoy, 1990).

1960'lı yılların en önemli özelliği, özel eğitime gereksinimi olan bireylerin haklarının 1961 Anayasası'nda devlet

tarafından garanti altına alınmış olmasıdır. Bu dönemde 1961 yılında yayınlanan 222 sayılı "İlköğretim ve Eğitim Kanunu"nun 12. maddesindeki "mecburi ilköğretim çağında buldukları halde zihnen, bedenen, ruhen ve sosyal bakımdan özürli olan çocukların özel eğitim ve öğretim görmeleri sağlanır" hükmü ile zorunlu ilköğrenim çağında bulunan engelli çocukların eğitimleri yasa önünde tanınmıştır (Kargın, 2003).

Gazi Eğitim Enstitüsünden sonra, Türkiye'de özel eğitimin üniversite düzeyinde ele alınışının ikinci önemli başlangıcı 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde kurulan Özel Eğitim Bölümü olarak görülmektedir. 1965 yılından 1982 yılına kadar özel eğitim personeli yetiştirme açısından tek kaynak durumunda olan Özel Eğitim Bölümü 1982 yılında YÖK Yönetim Kurulu kararı ile Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü ile birleştirilmiştir (Akçamete ve Kaner, 1999; Kargın, 2003).

1980'li yıllar özel eğitim alanında önemli gelişmelerin ortaya çıktığı yıllardır. İlk olarak 1950 ile 1980 yılları arasında İlköğretim Genel Müdürlüğü bünyesinde ayrı bir şube müdürlüğü tarafından yürütülen özel eğitim hizmetleri, 1980 yılında genel müdürlük bünyesine alınmıştır. 1983 yılında genel müdürlük Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı'na dönüştürülmüş ise de 1992

tarihinde kabul edilen 3797 sayılı yasa ile tekrar Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu yapılanma ile özel eğitim hizmetlerinin, Bakanlık örgütünde genel müdürlük ile, taşra örgütü olarak da illerde Millî Eğitim içinde bir müdür yardımcısı ve ona bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri ile yönetimi sağlanmıştır (Şahin, 1996, Akçamete ve Kaner, 1999; Kargın, 2003).

Görüldüğü gibi yaklaşık 80 yıllık Cumhuriyet tarihinde özel eğitim alanında pek çok gelişme ve değişme ortaya çıkmış bulunmaktadır. 80 yıllık çabanın olumlu etkilerini, hem bu alana ilişkin yapılan yasal düzenlemeler boyutunda, hem alanda çalışan personelin nicelik ve nitelik açısından artışında, hem de uygulama düzeyinde elde edilen olumlu gelişmeler sonucunda görmekteyiz.

Millî Eğitim Bakanlığının özel eğitime ilişkin işlemler Millî Eğitim Müdürlüklerince yürütülmektedir. İlçelerin çoğunda Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı olarak “Rehberlik ve Araştırma Merkezleri” bulunmaktadır. Bu merkezler; buldukları il ve çevrelerinde, özel eğitime gereksinimi olan çocukların tanınması ve yönlendirilmesi, hizmetiçi eğitimle öğretmen yetiştirme, program hazırlama, rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, eğitim seminerleri, araştırma ve yayın gibi görevler yapmaktadır (Özgüven, 1999).

Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, “Özel Eğitim Hizmetleri” ve “Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri” bölümleri olmak üzere iki bölüm halinde örgütlenmiştir. Rehberlik ve Araştırma Merkezleri bünyesinde bulunan Özel Eğitim Hizmetleri Bölümünün çalışmaları değerlendirildiğinde, çeşitli nedenlerle bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından anlamlı farklılık gösteren bireylere;

- Görme, işitme, zihinsel ve ortopedik engelli öğrencilerin özel eğitim okullarına yönlendirilmesi,

- Uygulanan zekâ testleri sonucunda, öğrenme yetersizliği olduğu tespit edilen öğrencilerin durumlarına uygun okullara yönlendirme, yerleştirme ve izleme çalışmaları,

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ailelerine aile rehberliği,

- Özel eğitimle ilgili doküman hazırlanması gibi hizmetler sunduğu görülmektedir.

Bu hizmet kapsamında özel eğitim hizmetleri bölümü, okullarımızdan gönderilen, aile tarafından getirilen ya da doktor tarafından gönderilen herhangi bir nedenden dolayı öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin tespiti ve sonucunda gerekli yönlendirmenin yapılabilmesi için zeka testi uygulamaktadır. Bu yapılan tanılamanın daha sağlıklı olabilmesi için

bireyin geçmişi, ailesi, tutum ve davranışları.. vs. konularında aileden ve öğretmeninden bilgi alınmakta ve bunlar öğrenci dosyalarında tutulmaktadır.

2. PROBLEM

2000-2005 yılları arasında Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Özel Eğitim Bölümünde incelenen öğrencilerin zeka testleri sonuçlarının cinsiyetleri, anne-baba eğitim durumları, anne-baba mesleği, anne-babanın akrabalık durumu, yerleşim yerleri açısından nitelikleri nasıldır?

3. YÖNTEM

3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenini Kırşehir ilinde 2000–2005 yılları arasında Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Özel Eğitim Bölümü'ne müracaat eden 623 öğrenci oluşturmuş ve araştırma tüm evren üzerinden gerçekleştirilmiştir.

3.2. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

Öğrencilerin zekâ düzeyleri ve aile bilgileri Özel Eğitim Hizmetleri “Vaka Kayıt Dosyası” ve “Öğrenci Kişisel Dosyaları”ndan elde edilmiştir. Bu dosyalardaki bilgiler incelendiğinde öğrencilerin zeka düzeylerinin ölçülmesinde Stanford-Binet ve WISC-R zeka ölçeklerinin uygulandığı görülmüştür.

Zekanın ölçülmesinde bireylerin; öğrenme gücü, fikirleri organize edebilme davranışı, adepte etme, problemleri anlama ve soyut sembolleri kullanabilme, problem çözme, sahip olunan bilgi seviyesi, akıl yürütme, anlama, karar verme üzerinde yoğunlaşmaktadır (Özgüven, 1994)

Zeka testleri genellikle grup ve bireysel olmak üzere iki grup altında toplanmaktadır. Grup testleri aynı anda birden fazla kişiye uygulanmaktadır. Bireysel zeka testleri ise bireylere tek tek uygulanmaktadır. Bireysel zeka testleri, okul öncesi çocuklar veya 6-8 yaş arasındaki öğrenciler gibi belirli bir yaş grubu için geliştirilen bireysel testler olduğu gibi, erken çocukluk döneminden yetişkinlik seviyesine kadar bütün yaş grupları için uygun olanları da vardır. Her bir alt test aynı beceri veya yeteneği ölçen maddeleri kapsar ve bu test maddeleri güçlük derecelerine göre dizilir.

Günümüzde en yaygın olarak kullanılan bireysel zeka testleri Stanford-Binet ve WISC-R'dır. Bu testlerin, diğer testlere göre geçerlik ve güvenilirlikleri daha yüksektir. Her iki testte de sözel ve edim (performans) soru maddeleri yer almaktadır. Ancak WISC-R'da, performansla ilişkin soru maddeleri daha fazladır. Testlerde sorulara verilen cevapların doğruluğuna göre zeka yaşı hesaplanmaktadır. Daha sonra formül uygulanarak, zeka bölümü bulunmaktadır.

Araştırmada, verilerin değerlendirilmesi SPSS paket programı ile yapılmıştır. Tüm değişkenlerin istatistiksel analizinde yüzdeler ve frekanslar kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Cinsiyet		
Erkek	384	61,6
Kız	239	38,4
Toplam	623	100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 2000-2005 yılları arasında Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Özel Eğitim Bölümüne toplam olarak 623 öğrenci “bireysel inceleme” için başvurmuştur. Bunların 384’ü (%61.6) erkek, 239’u (%38.4) ise kızlar oluşmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Test Sonuçlarına Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Test alamamış	66	10,6
Klinik	17	2,7
Ağır öğrenme yetersizliği	152	24,4
Orta öğrenme yetersizliği	245	39,3
Hafif öğrenme yetersizliği	37	5,9
Normal Zeka	80	12,8
Normal Üstü Zeka	26	4,2
Toplam	623	100,0

Tablo 2’ye göre, son beş yılda bireysel incelenmeye gelen bireylere uygulanan testler sonunda çıkan sonuçları incelediğimizde; birinci sırada **orta düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliğine** sahip bireylerin 245 (%39.3), ikinci sırada **ağır düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliğine** sahip bireylerin olduğu 152 (%24.4), üçüncü sırada **normal zeka seviyesine** sahip bireylerin 80 (%12.8), daha sonra ise **hafif düzeyde zihinsel öğrenme yetersizliği** olan bireylerin 37 (%5.9) ve **çocuk psikiyatrisine** yönlendirilen bireylerin 17 (%2.7) olduğu görülmektedir. İncelenmeye gelen bireylerin 26’sının (%4.2) **normal üstü zekaya** sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca 66 (%10.6) birey test alamamıştır.

Tablo 3: Öğrencilerin Yaş Grubuna Göre Dağılımları

İstatistik	f	%
Yaşı Grubu		
0-5 yaş	59	9,5
6-11 yaş	431	69,2
12- yukarısı	133	21,3
Toplam	623	100,0

Tablo 3’de görüldüğü üzere, Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölümü’nde bireysel incelemeye alınan öğrencilerin yaşlarına baktığımızda; 431 (%69,2)’sinin 6-11 yaş grubunda olduğu, 133 (%21,3)’ünün 12 yaş yukarısı olduğu, 59 (%9,5)’inin ise 0-5 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Bireysel incelemeye alınan öğrencilerin büyük bir kısmının ilköğretimin 1. kademesinde olmasının nedenine bakıldığında; çocukların okula başladıktan sonra öğretmenler tarafından daha iyi gözlenerek, sorun durumlarının daha iyi tespit edilme olasılığının artması olabilir.

Tablo 4: Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Babanın Eğitim Durumu		
Okur-Yazar Değil	25	4,0
İlkokul	288	46,2
Ortaokul	85	13,6
Lise	116	18,6

Yüksekokul-Üniversite	49	7,9
Cevapsız	60	9,6
Toplam	623	100,0

Tablo 4’de görüldüğü gibi, bireysel incelenmeye gelen bireylerin 288’inin (% 46,2) babalarının eğitim düzeylerinin ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Ortaokul mezunlarının sayısının 85 (%13,6), lise mezunlarının sayısının 116 (18,6), yüksekokul veya üniversite mezunlarının sayısının ise 49 (%7,9) olduğunu görüyoruz. Ayrıca 25 (%4,0) bireyin babası ise okuryazar değildir.

Tablo 5: Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Annelerin Eğitim Durumu		
Okur-Yazar Değil	74	11,9
İlkokul	369	59,2
Ortaokul	48	7,7
Lise	60	9,6
Yüksekokul-Üniversite	23	3,7
Cevapsız	49	7,9
Toplam	623	100,0

Tablo 5’te annelerin eğitim düzeyine bakıldığında; yine çoğunluğun ilkökul mezunu olduğu 369 (%59,2), onları lise mezunlarının izlediği 60 (%9,6), daha sonra ise ortaokul mezunlarının 48 (%7,7) geldiği, en son kısımda ise yüksekokul veya üniversite mezunlarının 23 (%3,7) yer

aldığı görülmektedir. Ayrıca, 74 (%11,9) annenin okur-yazar olmadığı görülmektedir.

Baba ve annelerin eğitim düzeylerini genel olarak değerlendirdiğimizde büyük bir kısmının ilkokul mezunu veya okuryazarlığının olmadığı, bu verilere göre öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeylerinin düşük olduğunu söyleyebiliriz.

İncelemeye alınan bazı çocukların ebeveynlerinin herhangi birisinin vefatından ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan incelenmeye gelen çocukların aileleri hakkında net bilgi elde edilememesinden dolayı 60 baba ve 49 annenin eğitim düzeyleri hakkında değerlendirme yapılamamış ve tablolarda cevapsız olarak gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğrencilerin Babalarının Mesleklerine Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Babanın Mesleği		
Serbest	150	24,1
Çiftçi	79	12,7
Memur	114	18,3
İşçi	152	24,4
İşsiz	54	8,7
Emekli	14	2,2
Cevapsız	60	9,6
Toplam	623	100,0

Tablo 6'da görüldüğü gibi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölümünde incelemeye alınan çocukların

babalarının 152'si (%24,4) işçi, 150'si (%24,1) serbest (Şoför, esnaf, serbest çalışan...), 114'ü (%18,3) memur, 79'u (%12,7) çiftçi, 54'ü (%8,7) işsiz ve 14'ünün (%2,2) emekli olduğu görülmektedir. Ayrıca 60 (%9,6) babanın meslek grubuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 7: Öğrencilerin Annelerinin Mesleklerine Göre Dağılımı

İstatistik	f	%
Annelerin Mesleği		
Ev hanımı	527	84,6
Temizlikçi-Bakıcı	16	2,6
Memur	28	4,5
Emekli	3	0,5
Cevapsız	49	7,8
Toplam	623	100,0

Tablo 7'de görüldüğü gibi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölümünde incelemeye alınan çocukların annelerin 527'si (%84,6) ev hanımı, 28'i (%4,5) memur, 16'si (%2,6) temizlikçi-bakıcı, 3'ünün (%0,5) emekli olduğu görülmektedir. Ayrıca 49 (%7,8) annenin meslek grubuna ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Öğrencilerin anne-babalarının meslek gruplarını genel olarak değerlendirdiğimizde çoğunluğunun ekonomik geliri düşük meslek gruplarında çalıştığı görülmektedir. Bu nedenle bireysel incelenmeye gelen çocukların ailelerinin

büyük bir kısmının ekonomik gelirlerinin az ya da yetersiz olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Öğrencilerin Oturdıkları Yerleşim Yerine Göre Dağılımları

İstatistik	f	%
Yerleşim Yeri		
Merkez	377	60,5
İlçe	98	15,7
Kasaba	45	7,2
Köy	91	14,6
Cevapsız	12	1,9
Toplam	623	100,0

Tablo 8'e göre, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölümünde bireysel incelemeye alınan çocukların yerleşim yerlerine göre dağılımlarına bakıldığında; 377'sinin (%60.5) merkez ilçede, 98'inin (%15,7) ilçe merkezinde, 91'inin (%14,6) köyde, 45'inin (%7,2) kasabada yaşadığı ve başvuruların çoğunluğunun merkez ilçeden yapıldığı görülmektedir. Bunun nedeni, nüfus yoğunluğunun merkezde olması, Rehberlik ve Araştırma Merkezinin merkez ilçede bulunması, İl Merkezinde RAM'ın tanınması ve ulaşımın kolay olmasına bağlanabilir.

Tablo 9: Öğrencilerin Anne-Babalarının Akrabalık Durumlarına Göre Dağılımları

İstatistik	f	%
Evlilikte Akrabalık Durumu		
Evet	137	22,0
Hayır	444	71,3
Bilinmeyen	42	6,7
Toplam	623	100,0

Tablo 9'a göre, Rehberlik ve Araştırma Merkezi Özel Eğitim Bölümünde incelemeye alınan çocukların anne-babalarının akrabalık açısından evlilikleri değerlendirildiği zaman 444'ünün (%71,3) akraba olmadığı, 137'sinin (%22,0) anne-babasının akraba evliliği yaptığı görülmektedir. Bu verilere göre başvuruda bulunan ailelerin yaklaşık beşte birinden fazlasının akraba evliliği yaptığı anlaşılmaktadır. 42 anne-baba hakkında ise bilgi bulunmamaktadır.

Tablo 10: Yetersizlik Düzeyine Göre Anne-Babanın Akrabalık Durumu

Akrabalık Durumu	N	X	t	p
Evet	137	2,56	-2.96	0.00
Hayır	444	2,93		

Tablo 10'da görüldüğü gibi, akrabalık durumuna göre zihinsel öğrenme kapasitelerini değerlendirdiğimizde aralarında anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir. Yani, akrabalık durumu

olan ailelerin çocuklarında zihinsel yetersizlik görülme olasılığı daha yüksektir.

Bu nedenle akraba evliliklerinin zihinsel

yetersizlik durumuna sebep olan etkenlerin başında geldiğini söyleyebiliriz.

Tablo 11: Bireysel İncelemeye Alınan Öğrencilerin Yaş Gruplarının Zeka Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Test Sonuçları	İstatistik	Yaşı			Toplam
		0-5 yaş	6-11 yaş	12 ve üzeri	
Test Alamamış	Birey Sayısı	18	36	10	64
	Grup İçi % Değeri	28,1	56,3	15,6	100
	Toplam % Değeri	2,9	5,8	1,6	10,3
Klinik	Birey Sayısı	3	11	3	17
	Grup İçi % Değeri	17,6	64,7	17,6%	100
	Toplam % Değeri	,5	1,8	,5	2,7
Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	12	106	34	152
	Grup İçi % Değeri	7,9	69,7	22,4	100
	Toplam % Değeri	1,9	17,1	5,5	24,6
Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	9	192	43	244
	Grup İçi % Değeri	3,7	78,7	17,6	100
	Toplam % Değeri	1,5	31,0	6,9	39,4
Hafif Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	4	26	6	36
	Grup İçi % Değeri	11,1	72,2	16,7	100
	Toplam % Değeri	0,6	4,2	1,0	5,8
Normal Düz. Zeka	Birey Sayısı	10	46	24	80
	Grup İçi % Değeri	12,5	57,5	30,0	100
	Toplam % Değeri	1,6	7,4	3,9	12,9
Normal Üstü	Birey Sayısı	3	14	9	26
	Grup İçi % Değeri	11,5	53,8	34,6	100
	Toplam % Değeri	,5	2,3	1,5	4,2
Toplam	Toplam Birey Say.	59	431	129	619
	Toplam Grup İçi % Değ.	9,5	69,6	20,8	100
	Toplam % Değeri	9,5	69,6	20,8	100

Tablo 11'e göre elde edilen verileri değerlendirdiğimizde incelenmeye gelen çocukların zihinsel öğrenme kapasiteleri, eğitsel tanılama yaş dönemlerine göre binde bir düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir. İncelemeye gelen çocukların büyük bir kısmının 6-11 yaş

grubunda olduğu görülmektedir. Bunu ise, 0-5 yaş grubu ve 12 ve üzeri yaş grubu izlemektedir.

Bunun nedeninin de, özellikle çocukların 6-11 yaş döneminde ilköğretime başlayarak öğrenme yaşantısıyla karşı

karşıya kalmaları ve öğretmenler tarafından bu duruma daha objektif bakılması olduğu söylenebilir.

0-5 yaş grubundaki öğrencilerin zeka durumlarına göre dağılımlarına baktığımızda eşit bir dağılımda olduğunu görmekteyiz. 6-11 yaş grubundaki öğrencilerin zeka durumlarına göre

dağılımını incelediğimizde, büyük bir kısmının ağır düzeyde ve orta düzeyde öğrenme yetersizliği kısmında toplandığı anlaşılmaktadır. 12 yaş ve yukarisına baktığımızda öğrencilerin ağır düzeyde, orta düzeyde öğrenme yetersizliği ile normal düzeyde zekâ gruplarına dağıldığını görmekteyiz.

Tablo 12: Bireysel İncelemeye Alınan Öğrencilerin Baba Eğitim Durumlarının Zeka Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Test Sonuçları	İstatistik	Babanın Eğitim Durumu					Toplam
		Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul-Üniversite	
Test Alamamış	Birey Sayısı	2	34	13	7	5	61
	Grup İçi % Değeri	3,3	55,7	21,3	11,5	8,2	100
	Toplam % Değeri	0,4	6,0	2,3	1,2	0,9	10,8
Klinik	Birey Sayısı	0	6	2	4	2	14
	Grup İçi % Değeri	0,0	42,9	14,3	28,6	14,3	100
	Toplam % Değeri	0,0	1,1	0,4	0,7	0,4	2,5
Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	7	74	11	34	8	134
	Grup İçi % Değeri	5,2	55,2	8,2	25,4	6,0	100
	Toplam % Değeri	1,2	13,1	2,0	6,0	1,4	23,8
Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	15	139	41	23	6	224
	Grup İçi % Değeri	6,7	62,1	18,3	10,3	2,7	100
	Toplam % Değeri	2,7	24,7	7,3	4,1	1,1	39,8
Hafif Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	0	12	8	7	6	33
	Grup İçi % Değeri	0,0	36,4	24,2	21,2	18,2	100
	Toplam % Değeri	0,0	2,1	1,4	1,2	1,1	5,9
Normal Düz. Zeka	Birey Sayısı	1	21	9	29	12	72
	Grup İçi % Değeri	1,4	29,2	12,5	40,3	16,7	100
	Toplam % Değeri	0,2	3,7	1,6	5,2	2,1	12,8
Normal Üstü	Birey Sayısı	0	2	1	12	10	25
	Grup İçi % Değeri	0,0	8,0	4,0	48,0	40,0	100
	Toplam % Değeri	0,0	0,4	0,2	2,1	1,8	4,4
Toplam	Toplam Birey Sayısı	25	288	85	116	49	563
	Toplam Grup İçi % Değ.	4,4	51,2	15,1	20,6	8,7	100
	Toplam % Değeri	4,4	51,2	15,1	20,6	8,7	100

Tablo 12'e göre elde edilen verileri değerlendirdiğimizde, çocukların zihinsel öğrenme kapasitelerinin babanın eğitim

düzeyine göre binde bir düzeyinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tabloyu genel olarak değerlendirdiğimizde; zihinsel öğrenme yetersizliği olan bireylerin babalarının çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük olduğunu görülmektedir. Oysa normal ve üstün düzeyde zihinsel kapasiteye sahip

bireylerin babalarının mezun oldukları okullara baktığımızda eğitim seviyelerinin daha yüksek olduğunu söylenebilir. Bu duruma göre, baba eğitim seviyesinin çocukların zihinsel yeterliliklerinde önemli bir etken olduğu düşünülebilir.

Tablo 13: Bireysel İncelemeye Alınan Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Merkezlerinin Zeka Testi Sonuçlarına Göre Dağılımı

Test Sonuçları	İstatistik	Yerleşim Yeri				Toplam
		Merkez	İlçe	Kasaba	Köy	
Test Alamamış	Birey Sayısı	43	9	3	8	63
	Grup İçi % Değeri	68,3	14,3	4,8	12,7	100
	Toplam % Değeri	7,0	1,5	0,5	1,3	10,3
Klinik	Birey Sayısı	10	5	1	0	16
	Grup İçi % Değeri	62,5	31,3	6,3	0,0	100
	Toplam % Değeri	1,6	0,8	0,2	0,0	2,6
Ağır Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	94	23	10	22	149
	Grup İçi % Değeri	63,1	15,4	6,7	14,8	100
	Toplam % Değeri	15,4	3,8	1,6	3,6	24,4
Orta Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	132	38	25	47	242
	Grup İçi % Değeri	54,5	15,7	10,3	19,4	100
	Toplam % Değeri	21,6	6,2	4,1	7,7	39,6
Hafif Düzeyde Öğrenme Yetersizliği	Birey Sayısı	21	7	3	5	36
	Grup İçi % Değeri	58,3	19,4	8,3	13,9	100
	Toplam % Değeri	3,4	1,1	0,5	0,8	5,9
Normal Düz. Zeka	Birey Sayısı	57	12	3	8	80
	Grup İçi % Değeri	71,3	15,0	3,8	10,0	100
	Toplam % Değeri	9,3	2,0	0,5	1,3	13,1
Normal Üstü	Birey Sayısı	20	4	0	1	25
	Grup İçi % Değeri	80,0	16,0	0,0	4,0	100
	Toplam % Değeri	3,3	0,7	0,0	0,2	4,1
Toplam	Toplam Birey Sayısı	377	98	45	91	611
	Toplam Grup İçi % Değ.	61,7	16,0	7,4	14,9	100
	Toplam % Değeri	61,7	16,0	7,4	14,9	100

Tablo 13'e göre, yetersizlik düzeyini yaşanan yerleşim yerine göre değerlendirdiğimizde, anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu verilere dayanarak yaşanan yerleşim yerinin büyüklüğünün, zihinsel yetersizliğin ortaya çıkmasında önemli bir etken olmadığı söylenebilir.

Yetersizlik düzeyinin, yaşanan yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamasına rağmen il merkezinden gelen öğrenci sayısının fazla olduğu görülmektedir. Bunun nedenini ise Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün merkez ilçede olması ve buradaki bireylerin kurumun hizmetlerinden daha fazla yararlanmasını sağlamış olmasıdır. Ayrıca merkez ilçede kurumun yeterince tanınması ve ulaşımın daha kolay olması da bir diğer etkidir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Bu araştırmada, 2000–2005 yılları arasında Kırşehir Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen zeka testleri sonuçlarının bireylerin cinsiyetleri, anne-baba eğitim durumları, anne-baba mesleği, anne-babanın akrabalık durumu, yerleşim yerleri açısından ilişki düzeyleri incelenmiştir.

Araştırmanın elde edilen bulguları genel olarak değerlendirildiğinde;

- Özellikle bireylerin zekâ gelişimlerinde (ve diğer gelişim

özelliklerinde de) ailenin önemli bir yeri olduğu, özellikle anne-babanın eğitim düzeyi düştükçe çocukların zekâ düzeylerinde de bir düşüş olduğu görülmüştür.

- Akraba evliliği sonucunda doğan bireylerin zihinsel engelli olarak doğma ihtimallerinin yüksek olduğu görülmüştür.

- İlköğretim kademesinde okuyan öğrencilerin tanılanmasında, öğretmenlerin kız öğrencileri erkek öğrencilere göre daha kolay tespit ettiği görülmüştür.

5.2. ÖNERİLER

- Zihinsel yetersizliği bulunan çocukların ailelerinin, özellikle de annelerin eğitim seviyelerinin düşük olmasının annenin hamilelik sürecinde ve sonrasında çocuğun gelişimini olumsuz etkilediğinden, hamilelikten itibaren aileler çocuk gelişimi, eğitimi konusunda bilgilendirilebilir ve ailelere yönelik eğitim seminerleri ve programları düzenlenebilir.

- Akraba evliliğinin sonucunda doğacak bireyleri bekleyen sorunlar hakkında aileler bilgilendirilerek, gerekli tedbirler alınabilir.

- Ailelerin 0-6 yaş gelişiminin önemi hakkında bilgilendirilmelidir. Çünkü zihinsel yetersizliği olan çocukların bu yaş döneminde geçirdiği havale, ateşli hastalık, kaza, travma gibi durumların çocukların zihinsel yeterlilikleri (yetersizlikleri) üzerinde önemlidir.

○ İlköğretim kademesindeki öğrencilerin tanılanması sürecinde daha sağlıklı veri edilebilmesi için öğretmenlere dikkat eksikliği ve hiperaktivite, özgül öğrenme güçlüğü, cinsiyetler arasındaki farklılık gibi konularda gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılmalı ve öğretmenlerin bu konularda daha dikkatli olmaları sağlanmalıdır.

○ Her düzeydeki eğitim öğretim çalışmalarından tüm engelli bebeklerin/çocukların yararlanması için hizmetlerin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Hangi yaşta olursa olsun tüm engelli bireyler potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için parasız uygun eğitimden yararlanmalıdırlar. Her yaşta parasız eğitim hakkı ailelerinin bağlı bulunduğu sosyal güvence gözetilmeksizin tüm çocuklara verilmelidir.

○ Ülkemizde engelli bireylerin yaşama, eğitim, çalışma gibi hakları yasalarca belirlenmiştir. Ancak bu hakların hayata geçirilmesinde güçlükler bulunmaktadır. İleriye yönelik yapılacak çalışmalarda bu güçlüklerin ortadan kaldırılmasına çalışılmalıdır.

○ Engelli bireylere yönelik sürdürülen hizmetlerin süreklilik içinde gerçekleştirilmesi gelişme için gereklidir. Bu sürekliliği sağlamak için hizmet verenler arasında işbirliği ve eşgüdümün olması da önemlidir.

○ Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde belirlenen haklar gerçek yaşama geçirilmeye çalışılmıştır. Buna göre İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesinde "Herkesin eğitim hakkı vardır" ifadesiyle tüm bireylerin kendi kişiliği geliştirme yönünde eğitim almaları gerektiği vurgulanmıştır. Böylece özel eğitime gereksinimi olan bireylerin, normal gelişim özelliği gösteren bireylerle eşit eğitim ve yaşam fırsatlarından yararlanmaları için yasal, idari ve eğitsel düzenlemeler oluşturulmaya çalışılmalıdır.

6. KAYNAKLAR

- Akçamete, G ve Kaner, S. (1999). II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi: Cumhuriyet ve Çocuk. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2, 395-405.
- Ataman, A. (1993). Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitimcilik ve Yayıncılık.
- Ataman, A. "Türkiye'de Özel Eğitimde Yeni Yaklaşımlar". Milli Eğitim Dergisi, 136, 22-23, Ankara.
- Ataman, A. (2003). Özel Eğitime Giriş. Ankara: Gündüz Eğitimcilik ve Yayıncılık.
- Enç, M., Çağlar, D. ve Özsoy, Y. (1987). Özel Eğitime Giriş. Ankara:

- Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Kargın, T. (2003). “Cumhuriyetin 80. Yılında Özel Eğitim”, Milli Eğitim Dergisi. 160, Ankara.
- M.E.B. Milli Eğitim Bakanlığı (2000). Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- M.E.B. (2001) “Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği”. Tebliğler Dergisi. Sayı: 24376, 17.04.2001.
- M.E.B. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Dergisi (Cumhuriyetin 75. yıl anısına). Ankara: MEB Yayınları.
- Özsoy, Y. (1971). Özel Eğitime Giriş. Eğitim Fakültesi Ders Notları, Ankara.
- Özsoy, Y. (1990). “Türkiye’de Özel Eğitim”, Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S. (1998). Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar “Özel Eğitime Giriş”. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özgüven, İ. (1994). Psikolojik Testler. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. (1999). Çağdaş Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ankara: PDREM Yayınları.
- Şahin, C. (1996). Mesleki Rehberlik (Ders Notu). Kırşehir: KREF Yayınları
- Şura Raporu, (1999). I. Özürlüler Şurası: Çağdaş Toplum Çağdaş Yaşam ve Özürlüler. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (2002). Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Ankara: Nobel Yayınları.